

Ξενόπουλος (που παράκουσε). — Μετάλλιο, έπαιτε; Πούντιο, πούντιο; (Τρέχει και το ξητά).

ΣΚΗΝΗ Γ'.

(Στις στρατιωτικές φυλακές... Βρίσκονται και πέρα ντυμένοι χακί ο Παλαμάς, ο Μαλακάσης, ο Ταγκόπουλος, ο Πορφύρας, ο Καρθαίος, ο Παρορίτης, ο Πάλλης, ο Βλαχογιάννης, ο Θεοτόκης, ο Μαλέας, ο Γκόλαρης, ο Βουτυράς, ο Φιλήντας, ο Σκίπης, ο Βουτιερίδης, ο Σικελιανός, κι άλλοι, κι άλλοι).

Ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου της Παιδείας (προς τόν Αρχιφύλακα). — "Ε, τί λένε, δέχονται να γράψουνε τη συνταγματική καθαρρόνσα;

Αρχιφύλακας. — "Οχι, σοφώτατε, δε δέχονται.

Γενικός. — Μάξενέ τους δλους μαζί. Τώρα θα ιδούνε πόσ' άπίδια βάζει ο σάκκος.

(Σημαίνει προσκλητήριο. "Ολοι μπαίνουνε στη γραμμή).

Αρχιφύλακας. — Ζυγείτ' επί δέ- ξιά!.. (Σ' ένα στρατιώτη). Τί κάνεις αυτού! Δεν ξαίρεις να ζυγιστείς; Πώς σέ λένε, να σέ τιμωρήσω;

Ο στρατιώτης. — Παλαμά.

Αρχιφύλακας. — Κάπου τόχω δει γραμμένο αυτό τόνονα.

Γενικός (άνεβαίνει σέ μιá καρέκλα). — Πρέπει να ξαίρειτε πώς ο Υπουργός δεν έκαμε μόνο έπιστάτευση των λογίων, μα έφάρμοσε κι άλλη, δική του, άπάνου σας τιμωρία: Τη μετάθεση... Άνοιξε ταυτιά σας κι άκουστε τη διαταγή. (Διαβάει): «Μετατίθεται ο διευθυντής του «Νουμά» Ταγκόπουλος εϊς τη διεύθυνση του περιοδικού «Πάτριον», ο ποιητής Πορφύρας από τη λυρική στην πατριωτική ποίηση, ο Καμπάνης από τη μικροφιλολογία στη μικροπολιτική, ο Φιλήντας από τη γλωσσολογία στη σι- χουρητική».

Φιλήντας (διακόφτοντας). — Τζάνουμ, τζάνουμ, καλά είμαστε!

Γενικός. — «Μετατίθεται ο Φώτος Πολίτης από τη δημοσιογραφία στο τμήμα καταδίωξης των σοσιαλιστών, ο Σπαταλάς από το πρωτότυπο στη μετάφραση».

Σπαταλάς (διακόφτοντας). — Μα τό Θεό, τζόγια μου, θα με πιάσει βουρλιόια...

Γενικός. — «Μετατίθεται ο Καρθαίος από την ποιητική στη στρατιωτική τέχνη, ο Γκόλαρης από την Ύμνωδία στην Ψαλμωδία, ο Βουτυράς από το δήγημα στην Καβάφικη ποίηση, ο Παρορίτης από τη σοσιαλιστική στην πατριδολατρική πεζολογία».

Βουτυράς (θυμωμένος, σηκώνει τη μαγκούρα). — "Ε! σώνει πιά... (Τρέχουνε οί άλλοι και τονέ κρατούνε).

Γενικός. — «Μετατίθενται Παλαμάς και Πολέμης έναλλάξ. Βλαχογιάννης και Μαλακάσης έναλλάξ. Καζαντζάκης και Σικελιανός έναλλάξ. Βουτιερίδης και Ποριώτης έναλλάξ. Μαλέας και Παπαντωνίου έναλλάξ. Θεοτόκης και Ξενοπούλος έναλλάξ. Σκίπης και Δάφνης έναλλάξ. Μανώλης και Μανώλης (Τριανταφυλλίδης και Καλομοίσης) έναλλάξ».

Αρχιφύλακας. — Κύριε Γενικέ, νύχτωσε πιά.

Γενικός. — "Εχει πολλά άκόμα, πάρα πολλά.

Αρχιφύλακας. — "Ως πότε θα διαβάσετε;

Γενικός. — "Ως τη δεύτερη παρουσία...

(Ο ούρανός μουρνώνει. Μαύρα σύννεφα κυλούνε. Ένας κεραυνός πέφτει δίπλα στο Γενικό).

Γενικός (Ύμνωμένα προς το Θεό). — Τώρα θα ιδείς και σύ, μαλλιαρέ. Θα σέ μαρτυρήσω του Ζαΐμη να σέ μεταθέσει από κει πάνου.

(Η αύλακα πέφτει, δίχως να τελιώση ή κωμωδία).

ΠΙΚΡΑΓΚΑΘΗΞ

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ & ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Συνεχίζοντας τη συζήτηση με το νηπιαγωγικό, ο Σύνδεσμος των Έλληνίδων, είχε τη Δευτέρα νέα συγκέντρωση στην Έταιρία Κ. Έπιστημών. Ο όμιλητής κ. Σωτηρίου, μπαίνοντας στο θέμα με σιαιτισικές, άπόδειξε πρώτα πρώτα την άξιοθρήνητη όπισθοδρομικότητα της νηπιακής άγωγής και της άγραμματοσύνης άντρών και γυναικών που γενικά βασιλεύει στον τόπο μας.

Ο κ. Σ. γύρεψε την αίτια της άποχής των παιδιών από το σχολείο, παρ' όλο το ύποχρεωτικό από το 1894 της φοίτησής των, και τη βρήκε στο άκατάλληλο του δασκάλου, τον εργάτη αυτού του πολιτισμού, κατά τη φράση του, έτσι όπως βάζεται σήμερα στη μεγάλη του θέση άμόρφωτος και μη έχοντας καθάρη ιδέα της άποστολής του. Κατά τον όμιλητή, δάσκαλος μπορεί να γίνεται όποιοσδήποτε, αλλά φροντίδα του Κράτους πρέπει να είναι ή έπιλογή. Ο κ. Σ. επέμενε, διε έκαδς της φαισηής κλίσης που έπε-

πει να έχει ο δάσκαλος ή ή δασκάλα για το έξαιρετικό του έργο, πρέπει και κατάλληλα μορφωμένος να είναι, για να καταφέρει να αναπτύξει στα μικρά παιδιά τις δυνάμεις που έχουν μέσα τους.

Κι αν υποθέσουμε διι συμβαίνουν όλα αυτά, για να μπορεί ο δάσκαλος να φροσιωθεί στη δουλειά, που άπαιτεί ηροσήλωση, δόσιμο άκέραιο σκέψης και ψυχής, πρέπει και ηονχο να είναι το ήητικό του δασκάλου παρ' τον βλέπουμε σήμερα να θαλασσοδέρνεται μες στα οικονομικά του χάλια, εξ αίτίας της φτωχής μισθοδοσίας του.

Έξω όμως απ' όλα αυτά, πώς μπορεί, όσο καλός κι αν είναι ο δάσκαλος, να φροσιωθεί στα παιδιά, που του δίνονται οάν άκατέργαστο υλικό, απ' όπου θα βγάλει κάτι καλό, δίνοντάς τους κάτι απ' την ψυχή του. Διαν μέσ στη μέση του δρόμου των άγώνων του έρχεται ή κάθε κυβερνητική άλλαγή, όποτιαν ο τελευταίος κομματαρχικός κόδει την προσπάθειά του, πετώντας τον από το ένα στο άλλο μέρος; Πώς είναι δυνατόν ο δάσκαλος αυτός, να δουλέψει με άφροσύνη, σέ δουλειά που δεν είναι διόλου μηχανική, διαν

οὐδὲν ἴδιον καιρὸς ἔχει τὸ νοῦ τοῦ στὴ θαλίτῃα του, ποὺ πρέπει νὰ εἶναι πάντοτε ἔτοιμη; Καὶ τὴ ἀποτέλεσμα μπορεῖ νὰ δοθεῖ ἀπὸ τέτοιες διακοπές, ποὺ δὲν κάνουν ἄλλο, παρὰ νὰ φέρονται ὁλοένα πίσω τὴ σοβαρὴ δουλειὰ τῆς ἐκπαίδευσης, ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ στέκει μακριὰ ἀπὸ κάθε κομματικὸ ἀλληλοφάγωμα, ἀνῶτερη ἀπ' ὅλα;

Καὶ βλέπουμε τὸ δάσκαλο ἕνα εἶδος τόπι στὰ χέρια τῶν κυβερνητῶν, καὶ, τὸ χειρότερο, τὸν βλέπουμε νὰ φέρεται νὰ τὸν μεταχειρίζονται ἔτσι, χωρὶς νὰ μιλεῖ, χωρὶς νὰ φωνάζει, χωρὶς νὰ δείχνει ὅτι ποιεῖ γιὰ τὸ ἔργο ποὺ ἀφίνει στὴ μέση. Καὶ μόνον αὐτὸ εἶναι ἀποδείξη τῆς φτωχικῆς ἰδέας ποὺ ἔχει γιὰ τὴν ἀποστολὴ τοῦ ὁ δάσκαλος.

Ἔτσι γεννιέται ἡ ἀδιαφορία πρὸς τὰ γράμματα, ἀποτέλεσμα τῆς ἀνόμενης ἢ ἀκατάλληλης διδασκαλίας ποὺ δὲν κατορθώνει νὰ τραβήξει τὰ παιδιά. Μὰ μήπως τραβᾷ τουλάχιστο στὴν ἀρχὴ τὸ φτωχόπαιδο, τὸ ὠραῖο χίτριο τοῦ σχολείου, ἢ ἄνεση, τὰ ἐκπαιδευτικὰ ὄργανα; Σὲ πολλὰ χωριά, τὸ χωριόπουλο βρίσκεται στὸ σχολεῖο ἕνα δεύτερο ἀγχοῦρι σὰν τὴν καλὸδα του, ὅπου οὔτε τὸ σταυροπόδι δὲν ἀποξεχνᾷ γιὰ λίγο, ἐξ αἰτίας τῆς ἑλλειψῆς θρανίων. Ἀλλὴν αἰτία ἀποχῆς ἀπ' τὸ σχολεῖο βρίσκεται ὁ κ. Σωτηρίου στὸν φενοκλασικισμὸ τῆς ἐκπαίδευσης καὶ στὴ λεξιθρία. Ἐπίσης σπουδαῖος λόγος, κατ' αὐτόν, εἶναι ἡ ἀνάγκη ποὺ ἔχουν οἱ γονεῖς στὰ χωριά τοῦ παιδιοῦ τους γιὰ τὴν καλλιέργεια τῆς γῆς.

Ὁ κ. Σ. προτείνει ὑποχώρηση τοῦ Κράτους, προσαρμογὴ τοῦ σχολικοῦ προγράμματος στὶς ἀνάγκες τῆς χωριάτικης ζωῆς. Ἡ φοίτηση δὲ νὰ εἶναι αὐστηρὰ ὑποχρεωτικὴ, ὅχι πλέον γιὰ 4 χρόνια, ὅπως εἶναι σήμερα, ἀλλὰ γιὰ 6, γι' ἀγόρια καὶ γιὰ κορίτσια, ποὺ ἡ ἐκπαίδευσίς τους εἶναι τόσο παραμελημένη, ἀφοῦ τελευταῖα μόνον ἔγιναν Γυμνάσια κοριτσιῶν, ἐπειδὴ ἡ ἀποστολὴ τους θεωροῦνταν καὶ θεωρεῖται ἀκόμα πολυτέλεια καὶ ὄχι ἀνάγκη.

Ἀπάνω στὸ ἴδιο θέμα εἶπε λίγα ὁ κ. Σῶλος, ἀντικρούοντας σὲ πολλὰ σημεῖα τὸν κ. Σωτηρίου καὶ πρῶτα πρῶτα στὸ ἀδύνατο τῆς ἐπιλογῆς τοῦ δασκάλου, ὅπως στὸν φενοκλασικισμὸ ποὺ ὁ κ. Σῶλος τὸν νομίζει ἀπεναντίας αἰτία προσελκύσεως τοῦ σχολείου γιὰ τὸν ἀπαιδευτὸ κόσμο, ἐπειδὴ ὁ ἀμόρφωτος πατέρας θεωρεῖ καμάρι τοῦ νὰ μπορέσει τὸ παιδί του νὰ μιλήσει μὴ μὲρα σὰ διαβασμένος, δηλαδὴ σὲ τρόπο ποὺ νὰ μὴ νιώθεται ἀπὸ τὸν πατέρα του. Ὁ στενὸς δὲ συνοικισμός εἶναι, κατὰ τὴν ἰδέα του, αἰτία ἀποχῆς ἀπὸ τὰ γράμματα, ἐπειδὴ ὁ περιορισμένος χωριάτης ζεῖ πολὺ καλὰ καὶ χωρὶς αὐτὰ, ποτε στὴ ζωὴ του μὴ νιώθοντας τὴν ἀνάγκη τοῦ σχολείου.

Ὑστερα μίλησε ὁ κ. Κωσταντόπουλος, ἀπορώνας γιὰ τὴν ἀποστρέφῃ ποὺ ἔχουν πρὸς τὸ σχολεῖο τὰ Ἑλληνόπουλα, ἐνῶ ἔξω, στὰ ὑποδουλωμένα μέρη, (ὁ Κωσταν. εἶναι βουλευτὴς Θράκης), ἡ φοίτηση τῶν παιδιῶν στὰ σχολεῖα εἶναι πυκνὴ καὶ πρόθυμη. Ἡ ἐπιμέλεια αὐτῇ γιὰ τὴ διατήρηση καὶ τὸ ἐξάπλωμα τῆς γλώσσας θὰ χρωσιεῖται, ὑποθέτω, στὸ δυνατὸ σύνδεσμο ποὺ ἐνώνει τὴν Ἑλληνικὴ γλώσσα μὲ τὴν ἰδέα τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδας, μέσα σὲ περιβάλλον ἐχθρικό. Ἀπέκρουσε τὸ ἐμπόδιο τοῦ μικροῦ συνοικισμού, στὴν ἀνάπτυξη, λέγοντας πὼς στὸν τόπο του, ἀντίθετα, ὁ μικρότερος ὁ συνοικισμός, τόσο θεωρημένος εἶναι ὁ δάσκαλος ἢ ἡ δασκάλα. Καὶ πάλι γι' αὐτὸ θὰ συνηθίζοντο οἱ παραπάνω ἰδιαιτέροι λό-

γοι. Ὁ κ. Κ. τόνισε τὴν ἀνάγκη τῆς ἀνάπτυξης τῆς κοινωνίας, ποὺ μόνον ἔτσι θὰ μπορέσει νὰ ἐξυψώσει στὸ πνεῦμα τῆς τὴν ἰδέα τοῦ σχολείου.

ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΜΑΛΑΜΟΥ

Η ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΝΕΩΝ ΕΡΓΩΝ

ΤΟΥ Δ. ΛΑΥΡΑΓΚΑ

Μέσα στὴν περιορισμένη σάλα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὠδείου, ποὺ ἀθρόβα μᾶς ἔχει δώσει ἀληθινὰς καλλιτεχνικὰς μουσικὰς, μὲ ἀραιὸ ἀκροατήριον παίκτην τὰ νέα ἔργα — ἐνὸς ἀπὸ τοὺς λίγους ἐκείνους διαλεχτοὺς μας δημιουργοὺς, ποὺ δοξάζουν τὸ Ἑλληνικὸ ὄνομα παντοῦ, — τοῦ Δ. Λαυράγκα.

Ἡ διπλὴ σημασία τοῦ Λαυράγκα ὡς ἐκλεχτικοῦ συνθέτη καὶ ὡς θαυματουργοῦ δημιουργοῦ τοῦ — σὰν ὑπερφυσικοῦ ἄθλου — Ἑλληνικοῦ Μελοδράματος, μὴνάχα ἀπὸ τὸ ἀφηλὸ τῆς ἱστορίας κοιτῆριον θάναγνωριστεῖ, μὲ ὅλο τὸ ἐπιβλητικὸ τῆς μεγαλείου. Ἡ δεύτερη ἀξία τοῦ Λαυράγκα, τοῦ συλλοβάτη καὶ ἐμπνευστοῦ τοῦ τεράστιου αὐτοῦ ἔργου, ποὺ ὀνομάζουμε Ἑλληνικὸ Μελόδραμα, ἔχει πλατύτερη καὶ εὐεργετικώτερη σημασία ἀπὸ τὴν πρώτη, καὶ γιὰ τὴ μεγάλη δυσκολία τοῦ ἔργου — μὲ τὴν ἀπὸ τὸ τίποτε δημιουργία, χωρὶς νὰ ἔχει ὑλικά προσώπων καὶ πραγμάτων, — καὶ γιὰ τὴ μεγάλη του μορφωτικὴ μουσικὴ ἐπίδραση στὸ κοινόν, καὶ τὴ διάπλαση καὶ ἀνάδειξη ἡθοποιῶν — τῶν καλυτέρων μας, — καὶ καλῶν μουσικῶν, γνωστοτάτων σήμερα, ποὺ ἂν δὲν ὑπῆρχε τὸ Μελόδραμα, θάμεναν μὲ τὰ ταλέντα τοὺς πνιγμένα σὲ κανένα πεζὸ, ἀνικαλλιτεχνικὸ ἐπάγγελμα, ποὺ ἀναγκαστικὰ θάκολοῦθονσαν.

Κεῖνο ποὺ κατῳρθεῖ νὰ παρουσιάσει ἡ ἀκατάβλητη ἐπιμονὴ του, θερμαινόμενη καὶ κεντριζόμενη ἀπὸ τὸν ἀνύχραντον ἐνθουσιασμὸ τῆς πίστεως στὸ ἱδανικόν του, προτοῦ φτάσει στὸ στάδιο τῆς πραγματοποίησός του, φαινότανε σιτοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, — ποὺ μὲ ἀπογοήτευσιν βλέπανε τὰ ἀνυπερβλητὰ τεχνικὰ καὶ οικονομικὰ ἐμπόδιά της — σὰν οὐτοπιστικὰ σχέδια, ποὺ γέννησε σὲ πυρετὸ ἢ φαντασία ὀνειροπόλου.

Μονάχα οἱ μεγάλοι ὀνειροπόλοι στὴ ζωὴ ἀφήνουν κάτι, ἀφήνουν κάτι εὐγενικὸ στὸ πέρασμά τους.

Κι ὅμως, τὸ γιγάντιο αὐτὸ ἔργο του, ἔχει ἀφήσει τέλεια ἀσυγκίνητο τὸ πλήθος τῶν φενοφιλόμουσαν θαμνῶν τῶν συναυλιῶν, ὅπως τὸ δείχνει ἡ ψυχρὴ ὑποδοχὴ ποὺ ἔγινε στὴν τελευταία συναυλία τῶν ἔργων του, ὅπως φάνηκε στὴν πανηγυρικὴ ἐρημιὰ τῶν μελοδραματικῶν παρουσιάσεων.

Εἶναι ἀπογοητευτικὸ τὸ θέαμα ποὺ μᾶς παρουσιάζει ὁ ἡθικὸς ἔσπεμος τῆς ἀστικῆς κοινωνίας, γιὰ κάθε ποὺ ποθεῖ νὰ δημιουργήσῃ κάτι ἀνώτερο, ἀπὸ ἐσωτερικὴ ἀνάγκη, ξένο στὴ βιομηχανικὴ παραγωγὴ, στὴν καθημερινὴ ρούτινα.

Τραγικόν, ἀπαίσιον σαρκαστικόν, ὀρθώνεται τὸ δίλημμα στὸν τεχνίτη.

Ἡ νὰ περιοριστεῖ στὸ στένεμα τοῦ ἐρασιτεχνισμοῦ καὶ νὰ κάνει ἀσήμεριον ἔργο τουλάχιστο ἀδεδήλωτο ἀπὸ τὴ βιομηχανοποίησιν, ἢ νὰ πάρῃ τὸν κατήφορον τῆς εὐκολῆς ἐπιτυχίας, τῆς βιομηχανικῆς ἐκπόρευσης τῆς τέχνης του, νὰ ἐκφυλάσῃ τὸ εὐγενικώτερον μέρος τοῦ ἑαυτοῦ του γιὰ νὰ δώσει ἀπὸ τὸν πόνο, κάμα.

Διαφορετικά δὲν μπορεί νὰ ζήσει. Ἐξαίρεση παρουσιάζουν μονάχα οἱ σπάνιοι ἥρωες. Κ' ἕνας ἀπ' αὐτοὺς τοὺς τελευταίους εἶναι καὶ ὁ σεμνὸς Λαυράγκας.

Σὲ ἐποχὴ πού κυριαρχοῦν καὶ θριαμβεύουν γύρω μας οἱ ἀναίσχυτοι σαλτιμπάγκοι τῆς τέχνης, οἱ αὐτοχρῶι κωμωδοὶ τῆς ζωῆς, πού ἀποθρασύνονται ἀπὸ τὰ χυδαῖα χειροκροτήματα τοῦ σαρφετοῦ, ἔχοντας τὴν ἀξίωση νὰ δίνουν τὸν τόνο στὴν τέχνη καὶ στὴ ζωὴ, διαβαίνουν ἀθόρυβα καὶ ἀπαράτηρητα σιωπηλὲς οἱ ἐξαισιες μορφῆς τῶν ἡρώων τοῦ πιδ εὐγενικοῦ καὶ σκληροῦ ἀγῶνα. Καὶ ὁ ἱστορικὸς τοῦ μέλλοντος θὰ σταματήσει μὲ εὐλάβεια, θὰ σκύνει μὲ σεβασμό, βουβός, ἀπικρυ στοὺς εὐγενικοὺς προδρόμους ἴσως κάποιας καλλιτεχνικῆς ἀναγέννησης, πού ἀδέβαια γλυκοχαράζει, οἷς παραπονετικὰ θλιμμένες, ἐξαισιες μορφῆς τῶν ἡρώων, αὐτῶν, πού ἐμεῖς σήμερα, μὲ τὴν παγερὴ ἀδιαφορία μας, περιφρονούμε.

Τὸ ἔργο, γενικά, πού ἔχει παρουσιάσει ὁ κ. Λαυράγκας, εἶναι ποιοτικὸ καὶ ὄχι ποσοτικὸ, μὲ τὴν ἀτομικὴ του σφραγίδα. Τὴν τέχνη του χαρακτηρίζει ἡ λεπιότητα συγκίνησης, συντομία καὶ συμπύκνωση φραστικὴ καὶ συνθετικὴ συμμετρία. Ἐχει ἀπόλυτα τὴν αἰσθηση τοῦ περιτοῦ, πού ὅταν συνδύζεται μὲ τὸ βάθος τῆς ἐμπνευσης, εἶναι τὸ γνώρισμα τῆς ἀνώτερης τέχνης. Μεταχειρίζεται τὰ ἀπλὰ συνθετικὰ μέσα τῶν παλιῶν κλασικῶν καὶ ζωγραφίζει καθαρά τὰ θέματά του.

Ἡ σουῖτα γιὰ ἔγχορδα, ἔργο κλασσικῆς τέχνης στὴ μορφὴ καὶ στὴ σύλληψη, μὲ τὴν αὐστηρὴ λιτότητα καὶ τὴ διύλισμένη αἰσθητικὰ φράση.

Μᾶς ἄρεσε ὑπερβολικὰ τὸ μινουέτιο — ἕνα αἰθέριο λεπτουργημα, — Τὸ χορικὸ αὐτὸ εἶδος — λουλούδι μιᾶς ἀβρῆς εὐγενικῆς αἰσθαντικῆς ἐποχῆς, πού σιάνθηκε ἐξιδανικευμένο καλοῦπι ἐξαισιῶν ἔργων γιὰ τοὺς μεγάλους κλασσικοὺς μουσικοὺς, ἔδωσε καὶ στὸν καλὸ μας μαέστρο τὸ χαριτωμένο πλαῖσιο, Ἀπολλώνια ὥραiou μουσικοῦ κόμου. Κλείνει κάτω παρόμοιο μὲ τὴν ἀφρόντιστη χαρά, πού δὲ γνώρισε τὸ χυδαῖο πόνο καὶ τὴν ἀσκήμια τῆς ζωῆς.

Ἡ ἐχτέλεση τῆς σουῖτας ἀπὸ τοὺς κ. κ. Σοῦλτος, Λομπιάνκο, Πρεστρώ καὶ Κωσταντινίδη εἶταν πολὺ ἱκανοποιητικὴ γιὰ τὴν ἐχτελεστικὴ συνοχὴ καὶ τὴν διεμπνευστικὴ ὁμοιογένεια. Ὁ κ. Σοῦλτος ἔπαιξε μὲ αἰσθημα, καὶ οἱ ἄλλοι πολὺ καλοί. Γιὰ τὸν κ. Κωσταντινίδη μπορεί νὰ εἰπωθεῖ δι' ὅλες τὶς ἀσημαντες καλλιτεχνικὰς ἀτέλειες, πού κάποτε παρουσιάζει στὸ παῖξίμὸ του, εἶναι ἀπὸ τὰ καλύτερα βιολιωντοῖλλα μας. Ἐχει μιὰ ἀνήσυχη, φτερωτὴ, αἰσθηση τῆς μουσικῆς, πού ξεχειλλίζει στὸ βαθὺ τόνο τοῦ δοξαριοῦ του.

Τὰ τέσσερα τραγούδια τοῦ α' μέρους, πού τὰ ἐνώνει μιὰ βαθυστόχαστη δραματικὴ πνοή, εἶναι μοναδικὰ στὸ εἶδος τους. Οἱ ὥραιοι στίχοι τοῦ «Φθινόπωρου» τοῦ Ἀττίπουλου βρήκαν τὸ ζωντανότερό τους ἀντίλαλο στὴ μουσικὴ του.

Τὸ «Ἐλεγείον» τοῦ Μάνη ξεχωρίζει ἀπὸ τὰ τραγούδια. Εἶναι τὸ βαθύτερο, μὲ μιὰ Μπετοβειανὴ συνθροπὴ ἐνατέγηση τῆς ζωῆς. Ὁ κ. Σταῦρος Σηρέλλης, πού ἔχει δείξει ἰώρα τελευταῖα σημεῖα θαυμαστῆς ἐξέλιξης, εἶταν ἀπρόσμενος στὴν ἔκφραση τῶν δυὸ αὐτῶν τραγουδιῶν.

Οἱ «Πένθιμοι Σκοποὶ», σὲ ποίηση τοῦ Σ. Σπεράντζα, μὲ τὸ ἐξιδανικευμένο ἑλληνικὸ τους χρῶμα, τρα-

γουδιότηκαν ἀπὸ τὴ δ. Σκαρामαγκὰ μὲ ὑπερβολικὸ αἰσθημα καὶ καθαρὴ ἀπαγγελία. Τὰ φορτισοιμά της εἶταν κάπως ἄγρια καὶ ἀπότομα, ἐπικίνδυνα δὲ μὲ τὸ μεγάλο τρέμολλο τῆς φωνῆς στὴν τονικὴ ἀκρίβεια τοῦ τραγουδιοῦ. Ἡ Μπερσὲς ὑπέροχη. Τὸ φόντο της φαίνεται νὰναι κάποια θλίψη. Ὑποβάλλει συναισθηματὰ ἀνθρώπου, πού βασανισμένος ἀπὸ τὴν πικρὴ Γνώση τῆς ζωῆς, μὲ συγκίνηση ἀντικρῶζει τὴν ἀθάνατη, τραφερὴ παιδίαστικὴ ψυχὴ, πού τόσο εἶναι μακριὰ της, καὶ διώχνοντας τὴ φριχτὴ σαρκαστικὴ σκέψη πὼς μπορεί καὶ αὐτὴ νὰ πάρει τὴ μοῖρα ἐξέλιξή της, στέρνει τὴ δακρυδρεχτὴ εὐχὴ του : νὰ μείνει πάντα ἔτσι ἀγνή, ποτὲ νὰ μὴ γνωρίσει τὸ φαρμακερὸ πόνο, τὴν ὠμὴν πραγματικότητα τῆς ζωῆς.

Ὁ κ. Σοῦλτος τὴν ἔπαιξε, καθὼς καὶ τὴν «Ἰσπανικὴ Σερενάδα», μὲ τὴν προσωπικὴ ἐκείνη ἔκφραση πού πάντα τὸν διακρίνει. Τὰ τέσσερα τελευταῖα τραγούδια, πού ἔκλιναν ἀρκετὰ στὸ λαϊκὸ τραγούδι, δὲν προσθέτουν τίποτε στὴ δημιουργικὴ ἀξία τοῦ Λαυράγκα. Ὁ μαέστρος μας σιάνθηκε καὶ δῶ ὅμοια σφός, πού ἔβαλε στὴν ποίηση τῶν κ. κ. Τσοκόπουλου, Πολέμη καὶ Δροσίνη, τὴ μουσικὴ πού τῆς ταίριάζει. Ἀπ' αὐτά, ὁ «Ὑμνος τῶν προγόνων» (Γ. Δροσίνη), εἶταν κατὰλληλο καὶ γιὰ κόρο.

Τὸ φιλόμουσο κοινόν, καθὼς εἶταν ψυακό, ἐνθουσιάνθηκε συγκινητικὰ μὲ τὰ τελευταῖα αὐτὰ ἔργα, πού σκεῶνταν χαμηλότερα ἀπ' ὅλα τὰλλα. Ὁ διαλεχτός μας μαέστρος ὅμως, ὅτερ' ἀπὸ τὸ πλατύτατο κοινωρικὸ ἔργο του, μπορεί νὰ ἀρκεῖται καὶ μονάχα στὴν ἡθικὴ ἱκανοποίησή του, στὴν Ἀθανασία, πού ἡρωικὰ τὴν κέρδισε, ἀδιαφορώντας γιὰ τὰλλα.

ΝΙΚΟΣ ΒΕΡΓΩΤΗΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

— Ὁ ποιητὴς καὶ διαλεχτός συνεργάτης μας Θανάσης Κυριαζῆς, μᾶς δίνει σὲ λίγες μέρες τὴ δεύτερη ποιητικὴ συλλογὴ του μὲ τὸν ποιητικὸ ἀληθινὰ τίτλο : «ΣΤΙΓΜΕΣ ΠΟΥ ΖΩ...» Ἡ πρώτη συλλογὴ τοῦ Κυριαζῆ : «ΕΚΑΤΟΜΒΗ», βρήκε πέροι καὶ ἔκαμε μεγάλη ἐντύπωση. Ἐξαντλήθηκε σκεδόν, καὶ μοναχὰ λιγοσιὰ της ἀντίτυπα βρίσκονται στὸ «Ἀθηναῖκὸ Βιβλιοπωλεῖον». Ἀπὸ τὴν δευτέρην συλλογὴ του, πού θὰ βγῇ σὲ λίγες μέρες, δημοσιεύουμε στὸ σημερὸν φύλλο μᾶς δέκα πάλι Σ τ ρ ο ψ ε ς, καθὼς καὶ τοῦτο τὸ τραγούδι :

Εἶπεν ὁ Νόμος : — Ἐλαχε καὶ σιάσου
νὰ σοῦ δέσω φτερά μαζί καὶ χέρια.
(Κ' εἶπε ὁ παπᾶς : Εὐλογημένοι !... Στέρια
Ζωὴ καὶ Πίστη, — νά, ἡ ψευτιά τοῦ ρᾶσου.

Μὰ μέσα σου ἀνυπόταχτη ἡ καρδιά σου
τῶναιρο κυνηγοῦσε μὲς σι' ἀστέρια,
Κι ἀπλώσε τὰ φτερά. Ἀνὰ τὰ χέρια,
Τοῦ γάμου σου τὰ ρόδα στὴν ποδιά σου,

μὲ δάκρυα μετανοίας τὰ φλογίζεις,
κι ὅλα τὰ πᾶς θυσία σ' ἕνα βωμό,
— Στὴν Εὐτυχία, γιὰ τάχα στὸ Χαμό ;
Μιά σου παλιὰν ἀγάπη ὡς ἀντικρῶσεις,

— Πάμε, τῆς Ἄλς, τὸ δίκιο μας τὸ δρόμο...
Νύμεις, ἡ καρδιά μου καὶ παπᾶ καὶ Νόμο.

— «ΤΟ ΣΚΟΛΕΙΟ» δράμα Δ. Δανάλη. — Καινούριο δραματικό έργο του κ. Δανάλη, ύστερ' από το «Διαβάτη». Το λούζει φώς θαμπό, αλληγορικό, παραμυθένιο. Το χαρακτηρίζει τέχνη ακαταστάλαχτη, για την ώρα, και προσπάθεια πρωτοτυπίας, που μόναχα σέ πολύ δυνατό τεχνίτη θά εΐτανε δυνατό να σταθεί ισορροπημένα, και να μὴν κατηφορήσει σιτο δόχηματο και πληχτικό.

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Τὰ επιγράμματα τοῦ Μαλαρμέ. — «Η Μούσα του Καμπαρέ». — 'Τὸ καινούριο ρομάντζο τοῦ Μαροέλ Πρεβό.

«Όσοι ἴσαμε τώρα ἔχουνε γνωρίσει και χαρεῖ τὰ σπάνια ἔργα τοῦ Στέφανου Μαλαρμέ, θά φχαριστηθοῦν πολὺ ἅμα μάθουν πῶς, χάρις σὺ γαμπρό του, πὺ δὲν ἔπαψε ποτὲ νὰ σέβεται και νὰ τιμᾷ τὴ μνήμη τοῦ ποιητῆ, ὁ ἦταν σ' ἓνα τόμο οἱ «Vers de Coucoustans».

Ἡ ἀνθολογία αὐτὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ μικρὰ τραγουδάκια, χαριτωμένα επιγράμματα, πὺ δὲ ποιητῆς σιχοσεργούσε γιὰ διασκέδαση, θρίσκοντας σ' αὐτὸ τὸ παιγνίδι μιὰ ἀληθινὴ χαρὰ κ' εὐχαρίστηση. Μὰ και πόσοι ἄλλοι ποιητῆς, οἱ γουροι πῶς με τὴν ἄδωα αὐτὴ ἀσχολία δὲν ἔχουν ἴποτα νὰ φοβηθοῦν γιὰ τὸ τολένο τους, δὲν ἔχουνε γράφει χιλιάδες και χιλιάδες χαριτωμένα και πετυχημένα επιγράμματα; Τὶ θαυμάσια ἐπιχείρηση γιὰ ἓνα ἐκδότῃ, και τί ἀληθινὸ ξεκούρασμα γιὰ ἓνα λόγιο και γιὰ κάθε ἄνθρωπο μιὰ συλλογὴ ἀπὸ τὰ καφετρά επιγράμματα πὺν ἄφισαν, μαζὶ με τὸ Μαλαρμέ, ὁ Μαρό, ὁ Ρονοάρ, ὁ Γκωτιέ και πρὸ πάντων ὁ Τεοντόρ ντε Μπανβίλ! Γιὰ τὸ Μαλαρμέ, ὅλοι ξαίρουν πῶς ἡ μοναδικὴ του φροντίδα σ' ὅλη του τὴ ζωὴ εἶτανε νὰ παρουσιάζει ἀκατανόητο φαινομενικὰ κάθε τί, πὺν πραγματικὰ σὲ γλώσσα καθαρὴ και στρωτὴ εἶταν εὐκολονόητο κ' ἐπιδεχτικὸ και γιὰ τὰ πὺδ ἐλαφρὰ μυαλά. Ἔτσι στέλνοντας γράμματα, διασκέδαζε με τὸ νὰ πειράζει τοὺς ταχυδρομικοὺς γράφοντας τὴ διεύθυνση πάνω σὺ γάκελλο, φορμαρισμένη σ' ἓνα τειροστικό επιγραμμάκι. Νά, ἓνα ἀπ' αὐτά, πὺν θρίσκονται σὴ συλλογὴ:

Μὲ τὴν ἀγγὴ τὴν παγερὴ
Γλήγορα, σὴς κυρὰ Λεδρὲν χτύπα,
Στὸ 20 τοῦ Προμισιάλη
Στὴ Νανὺ μακριὰ κατὰ τὸν Μέρτα.

Οἱ λέξεις πὺν ἔπειγαν τὴ διεύθυνση οὔτε κὰν εἶταν ὑπογραμμισμένες, κι ὅμως κανένα γράμμα του δὲ ἔχῃθηκε, ἀπόδειξη πῶς μέσα σὴ συλλογὴ μᾶς δίνονται πάνω ἀπὸ 127 ἀπὸ τέτια επιγράμματα και πὺν εἶναι μαζεμένα ὅλα κάτω ἀπὸ τὸν τίτλο «Διασκέδαση σὴν Πρόστα». Ἐνα ἀπὸ τὰ δημοφιλέτερα μέρη τοῦ βιβλίου εἶναι και τὰ κομπλιμέντια πὺν εἶχε γράφει γιὰ πολλὰς κυρίες πὺν τὸν τιμοῦσαν κ' ἔδρισκαν εὐχαρίστηση μεγάλῃ σὴ συντροφιά του. Πάνω σὲ μιὰ φωτογραφία εἶχε γράφει:

Un mot, au coin, que j'avertisse
La dame qu'ici vous voyez
Dans les fresques du Primatice
A des cheveux blonds déployés.

— Ἐπειτα ἀπὸ πολλὰς και πολὺχρονης προσπάθειες τὸν ἐκδοτῇ, κ' ἔπειτα ἀπὸ τίς πολλὰς παρόκλησεις τὸν ἀγαπημένον του φίλων ὁ κ. Ρονοάρ Πονοδὸν ἀποφάσισε νὰ ἐκδώσει τὴν πρώτη συλλογὴ τὸν ποιημάτων του. Ἰσαμε τώρα τὰ τραγουδάκια του αὐτὰ ἴσπερνε πὺν και πὺν σὲ φημερίδες, κ' οἱ φίλοι του, πὺν θαύμαζαν τὸ ὀλωοδιόλου ἀπὸ και χαριτωμένο στίχο του, κοπίαζαν νὰν τὰνακαλύπτουν και νὰν τὰ μαζεῖουν ἀπ' αὐτὲς σὰ σπάνια μαργαριτάρια. Τώρα τὰ θρίσκουν πὺν, ἀν ὅχι ὅλα, τουλάχιστο τὰ πὺν δημοφιλῆ, κλεισμένα σὺν τόμον αὐτὸ, πὺν φέρνει γιὰ τίτλο «Ἡ Μούσα σὺν Καμπαρέ». Μὲ μιὰ ἄδολη τέχνη, με φόρμα πάντοτε τέλεια και με στίχους ψυνοικούς και κανονικούς, ἔπαιρνε γιὰ θέμα τὸ πὺν ἀπὸ και συνησμένο ἐπεισόδιο τῆς καθημερνῆς ζωῆς, και τὰπόδινε μες περίοσια χάρις και με πλοῦσιο λυρισμὸ σὲ στίχους, Βέβαια, πολὺ συχνὰ θέλει νὰ φαίνεται πῶς εἶναι ὁ τραγουδιστῆς τὸν καμπαρέ και τοῦ κροσίου, και βάζει ὅλη τὴν τέχνη του γιὰ νὰ ἐξυμνήσει τὸ κόκκινο πιστὸ με ὅλες του τίς χάρες, μὰ κάτω ἀπὸ πάμπολλα τραγουδάκια του μισοιτρέμει μιὰ κρυφὴ μελαγχολία, μελαγχολία πὺν νιώθουν ὅλοι ἐκεῖνοι ὅσοι βλέπουνε, με διαφορετικὰ ἀπὸ τὸν ἄλλον νόμο μάτια, τὰ παρὰξένα και τὰ γελοῖα τῆς ζωῆς. Συχνὰ τὴ μελαγχολία του αὐτὴ τὴν κρύβει κάτω ἀπὸ ἓνα τρελὸ εἰρωνικὸ γέλιο, μὰ ἔχει και σιγμῆς πὺν τὴ δείχνει ὀλοφάνερη και με σίχους συγκινητικούς. Στὸ «Ρολόι» ἡ σὴν τελευταία «Ροντέλα» ἴποτα πὺν δὲν τὴ συγκρατεῖ κ' εἶναι πειραχτικὴ.

Ἄ! τὸ θαυμάσιο περίπατο
πὺν ἔκαναν κ' οἱ δυὸ,
Τὸ σῶμα μου, τὸ τέρας τὸ σπαισιω,
Κι αὐτὴ ἡ μαρκησία ἡ ψυχὴ μου.

Μέσα σὴ ζωὴ, ἀνάμεσι σ' Αὐτοῦς!....
Και ἴθνα κ' ἡ ἄλλη καὶ τὴ θέλησή τους.
Ἄ! τὸν ἔσοχο περίπατο,
Πὺν ἔκαναν κ' οἱ δυὸ!

Κι ἀν τὸ κορμί, πὺν τὸν Καλὸ κεντρίζει,
Πῆρε δρόμους τολμηροὺς,
Ἡ ψυχὴ μου σὺς Θεοὺς θάρσσει,
Γιατὶ σὺν Καλὸ εἶναι ὅλη πουλημένη.
Ἄ! τὸν ἔσοχο περίπατο.

— «Ἡ νύχτα θὰ τελιώσει» εἶναι τὸ νέο ρομάντζο τοῦ Μαροέλ Πρεβό, βιβλίο τολμηρὸ και με σταθερὴ ψυχολογία. Εἶναι ἡ ἱστορία ἑνὸς νέου, πὺν προσπαθεῖ με ὅλες του τίς δυνάμεις νὰ πνίξει τὸν ἔρωτα πὺν αἰσιτάνεται γιὰ μιὰ νεαρὴ γυναίκα, παντρεμένη μ' ἓνα ἄνθρωπο ἡλικιωμένο. Ὅλες του οἱ προσπάθειες ὅμως πάνε σὺν χαμένα και ὁ Ἀλαῖν ἀναγκάζεται νὰ υποκύνει μαζὶ με τὴν Κλαίρη σὺν πάθος πὺν τὸν κατατρώγει. Ἐδινχῶς ὅμως ὁ θάνατος τοῦ ἄντρα τῆς Κλαίρης σὺν πόλεμο, τοὺς ἐπιτρέπει νὰ νομιμοποιήσουν τὴν ἀγάπη τους, και με τὸ γάμο νὰ θάλουν τέλος σὴ νύχτα πὺν τοὺς πιέζει. Χρειαζότανε πολὺ σ' αὐτὸ τὸ κοινὸ κι ἄχαρο θέμα ἡ πέννα τοῦ κ. Πρεβό γιὰ νὰν τοῦ δώσει ζωὴ και νὰν τὸ κατστήσει, ἀν ὅχι ἀριστοτέλεσμα, τουλάχιστο ἔργο ἀξιόλογο, ἀπὸ κείνα πὺν ὁ πόλεμος μᾶς χάρισα.

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

Στή στήλη αυτή παρακαλούμε όλους τους άγνωστους μας να μάς βοηθήσουν.

Κατ' άρμολίας ανακοινώσεις...

(«Πρωτεύουσα» 19 Φεβρ. 4η σελ. 1η στήλη)

Θά έτήρη τον λόγον του. — Θά έπηκολούθη άνατροπή.

(«Αθηναϊκή» 21 Φεβρ. 1η σελ.)

Έπ' των μεταρρυθμιστέων διατάξεων του Συνάγματος, των άφορώντων τό ζήτημα της γλώσσης.

(«Νέα Ήμέρα» 3 Μαρτίου 8η σελ. 1η στήλη)

Τών υποβλήθέντων προς έκείνους αίτησεων...

(«Έστία» 11 Φεβρ. 1η σελ. 6η στήλη)

Όπωςδήποτε ή «Ηνωμένη δι' ένός των μελών της μένοντος έξω του δοβλετίου, ένίσχυσε την ένθνην αντιπροσωπείαν, ΛΕΓΩΝ περίπου τάδε...

(«Αθήναι» 24 Φεβρ. 1η σελ. 6η στήλη)

Τα παρακάτω είπωθήκανε στο βαρβαροπάζαρο της Βουλής από σοφούς πληρεξουσίου!

Δυνάμει της χύσεως του αίματος, του όποιου...

Τι μαλφάτατα συμφέροντα. (Ν. Λεβίδης).

Αυτά Ταύται αποτελῶσι. (Θεοτόκης, ύπουργός).

Όσοι έγγράφουν ένα συνδρομητή στο «Νουμά» παίρνουν για δώρο 5 δρχ. βιβλία από τις εκδόσεις του «Αθην. Βιβλιοπωλείου».

Όσοι έγγράφουν 2 συνδρομητές στο «Νουμά», παίρνουν για δώρο 10 δρχ. βιβλία από τις εκδόσεις του «Αθην. Βιβλιοπωλείου».

Ανάλογα παίρνουν όσοι έγγράφουν τρεις και περισσότερους.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

«Κομμουνιστική Έπιθεώρηση», μηνιαίο θεωρητικό όργανο που θγάνει τό Σοσιαλιστικό (Κομμουνιστικό) Κόμμα της Ελλάδας. — Τεύχος 3ο, Μάρτης 1921. — Περιεχόμενα: Μία κοσμοϊστορική επέτειο. Η δημιουργία της Τρίτης Διεθνούς (Γ. Γεωργιάδης). — Η Κομμούντα του Παρισιού (Α. Σίδερη). — Η Έθνική Έπανάσταση του 1821 και ό Σοσιαλιστικός Αγώνας (Γ. Γεωργιάδης). — Πώς ό Σοσιαλισμός περνάει άπ' τη θεωρία στην πράξη (Κάρλ Ράντεκ). — Η καταγωγή της οικογένειας, της ατομικής ιδιοκτησίας και του κράτους (Φ. Έγκελς). — Ό επαγγελματικός αγώνας του ελληνικού προλεταριάτου (Α. Μπεναρδίου). — Ό Καπιταλιστικός κόσμος και ή Κομμουνιστική Διάδην της Μόσχας.

Περιοδικο πολύτιμη θά είτανε ή «Κομμουνιστική Έπιθεώρηση», άν οι συντάχτες της προσέχανε ναποφεύγουνε τη δασκαλική γλώσσα, που δίνει την ασάφεια, τη στρεφνότητα και την άοριστία στα νοήματα. Η καθαρεύουσα κατώρθωσε να κάμει, ως και τις λέξεις άκόμα, να χάσουνε την πραγματική τους σημασία. Θά την ξαναθρουνε, άν ή δημοτική μας γίνει κοινό όργανο και της θεωρητικής κ' επιστημονικής συζήτησης. Οι ρωμιοί διανοούμενοι κομμουνιστές άς μελετήσουνε τόσα συγγράμματα θεωρητικά, γραμμένα στη δημοτική, και δέ θά χάσουνε. Η μετάφραση της «Κριτικής του άδολου λογισμού» του Κάντ, ή «Πλουσιολογία» του Μαρκέτη, ή «Ματιά» του Αδάξου, τα επιστημονικά του Ψυχάρη κι άλλα, κι άλλα, θά τους δώσουνε πλούσιο υλικό. Είναι κρίμα ένα τόσο άναγκαίο για την εποχή μας περιοδικό, να μη μπορεί να διαβάζεται άκοπα κι άσκόνηα. Με χαρά σημειώνουμε την εξαίρεση που έκαμε ό μεταφραστής της άξιολάμπους μελέτης του Κάρλ Ράντεκ, γράφοντας απλούστερα και δημοτικώτερα τη γλώσσα.

ΞΕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

— «Der Neue Merkur» του Μονάχου (Μάρτης 1921). — Περιεχόμενα: Βερολίνο (Ότιο Φλάζε). — Η μπαλλάδα του Σικάγου (Άλφ. Πακέι). — Ό παίχτης (διήγημα - Μάξ Κρέλ). — Φορντ Μπόουμγκαρντεν, Όύλιος Γκράφ, Ροδέριος Μονζέλ κτλ. κτλ.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ:

★ ★ ★ ★ ★ Marguerite Audoux ★ ★ ★ ★ ★

—“ΤΟ ΜΟΔΙΣΤΡΑΔΙΚΟ ΤΗΣ ΜΑΡΗ-ΚΛΑΪΡ,,—

L'atelier de Marie Claire

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΒΙΒΛΗΣ ΣΚΟΥΡΑ (GRAZIELLA)

ΣΕΛΙΔΕΣ 224 ΔΡΑΧΜΕΣ 5.-

ΗΚΔΟΣΗ: ΑΘΗΝΑΪΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ

X. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & ΣΙΑ 3-ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ-3